

PAWEŁ BORECKI

Wykonanie i respektowanie polskiego Konkordatu z 1993 r. Wybrane zagadnienia w ujęciu krytycznym

Abstrakt

Od czasu sporządzenia w 2012 r. krytycznego raportu nt. respektowania polskiego Konkordatu z 1993 r. do chwili obecnej stan faktyczny oraz prawny w rzeczonych dziedzinie nie uległ poprawie. Co więcej, wystąpiły nowe okoliczności, świadczące o niezrealizowaniu Traktatu oraz o jego naruszaniu. Negatywne zjawiska dotyczyły wiodących zasad układu z Watykanem, ale także szczegółowych postanowień analizowanej umowy. Ich nasilenie zaznaczyło się w latach 2015–2023. Dopuszczały się tego zarówno władze państwowe, jak i strona kościelna, w tym nawet Stolica Apostolska.

Konkordat z 1993 r. pełni w praktyce swoistą funkcję symboliczną. Wskazuje bowiem na szczególną pozycję katolicyzmu i Kościoła w Polsce po roku 1989. Odgrywa także rolę gwarancyjną, ale w ograniczonym zakresie. Jego funkcja normatywna jest wyraźnie zredukowana. Traktat nie reguluje szeregu istotnych zagadnień dla katolików oraz instytucji kościelnych w Polsce. Umowa z Watykanem nie została dotychczas uzupełniona dodatkowymi porozumieniami Stron lub umowami Rządu RP z upoważnioną Konferencją Episkopatu Polski.

Konkordat nie zapewnił lojalności rodzimego Kościoła instytucjonalnego wobec ustroju demokratycznego państwa prawnego. W latach 2015–2023 miała miejsce natomiast sprzeczna z fundamentalnymi zasadami tego układu instrumentalizacja religii i Kościoła przez ówczesnych decydentów politycznych.

Ograniczony stopień wykonania i przestrzegania Traktatu z 1993 r. świadczy o niskiej kulturze prawnej w sprawach wyznaniowych w Trzeciej Rzeczypospolitej. Nie należy oczekiwać poprawy w tej dziedzinie w nieodległej przyszłości.

Słowa kluczowe: Konkordat – Konstytucja RP – Stolica Apostolska – rozdział państwa i kościoła – Sobór Watykański II